

سنة : ۲

ربيع الاول ۱۳۴۳

ابول ۱۳۴۰

صالي : ۱۶

دار الفنون

حقوق فائز و مستحق

حقوق اقتصاديات

ايکي آيه بر سر ارنور

منه رجات

قسم حقوقی :

- قضا صلاحيتك شخص وموقع اعتباريله تحديدانى [جميل]
مديونلره عائد حقوقك دايئرل طرفندن ادعاىي [رشيد]
مسئوليت عقديه ومسئوليت جرميه [صديق سامي]
فردى حقوق اجتماعى حقوق واستحالة دولت [اديب]

قسم اقتصادى :

- اجتماعى مسئله نك فرائز جبهه سندن كورونوشى [فاضل]
اقتصاد ملي [منير]

استانبول — مطبعة طامره

۱۳۴۱ — ۱۳۴۳

شخص اعتباریہ جزا صلاحیتہ تحدید

۳

قونسولسار

لوزان معاہدہ سنک برنجی مادہ سنندہ دینیورک « طرفین اراسنندہ مناسبات رسمیه وجود بولاجق و طرفینک طوپراققری داخلندہ سیاسی و شہنبدری مأمورلر، واقع اولاجق اتلافات خصوصیه خلل کلکسزین، حقوق دول اساسات عمومیه سیلہ تعیین ایدلمش اولان معاملیه مظهر اولاجقلردر. « شہنبدری مأمورلر من ایچون هنوز هیچ بردولتله اتلافات خصوصیه عقد ایدلمش اولدیغندن (۱) حقوق دول احکامی دائرہ سنندہ کی معاملیه تدقیق ایتکلکمز لازم کلیور.

قونسولسار، تمثیلی صفتی حائر اولما دقلری جهتله بونلرک دیپلوماسی امتیاز و معافیتلرندن استفادہ سی ایچون هیچ برسب یوقدر. اکر دولتلر کنندی آرالرنده عقد ایتدکلری مقالهلر ایله قونسولسلره بعض معافیت و امتیازلردن استفادہ صلاحیتنی بخش ایتدکلر ایسه قاعدہ بونلر سائر اجنیدلر کی بولندقلری مملکت احکام و محاکم جزائیہ سنہ تابع اولورلر. یعنی قونسولسار ایچون قاعدہ بوبابده معافیت دکل محاکم محلیه متابعدر. معافیت استثنادر و تصریح ایدلمش اولمق لازمدر.

سن محکمہ سنک برقرارینی بونی تأییداً نقل ایدیورم: « دیپلوماسی مأمورلری بر حکومتی دیگر کی نزدنده تمثیل ایتدکلری جهتله بعض معافیتلردن استفادہ ایدرلر ایسه ده قونسولسار تبعه لرینک منافع خصوصیه لرینی حمایه وتنظیم ایچون ترخیص ایدلمش اولدقلری جهتله دیپلوماسی مأمورلرینه بوبابده تمثیل ایدلملرینی هیچ بر صورتله ادعا ایله مزلر بناء علیه مدعی .. ک در میان ایتدیکی قونسولسلرک صفتی کنندی علیهنده یابیلان تعقیباتدن کندیسنی مستثنا قیلاماز » (۲) حتی برانکلیر محکمہ سی قدیم بر حکمنده قونسولسلرک و تجاوز

(۱) رونسارله موقت بر صورت تسویه عقد ایدلدیکی کی اسریقا ایله ده یابیلان مقالہ نامه هنوز تصدیق ایدلمه مشدر.

(۲) قالو نظری و عملی حقوق دول جلد ۳ صحیفه ۲۴۴

مأمورلرینک، انلری استخدام ایدنلرجه اوصورتله قبول ایدلمسکله برابر، حقوق دولک بونلری، تضمین ایتدیکنی و بونک، بوباده انگلیز مؤلفلری پک آرتشی سویله مش اولدقلرندن باربه یراق، بئشکدرشوق غروچوس ویقفورت کبی حقوقشناسانک رأیلریله بالاستشهاد لورد تابلوت طرفندن وریلن حکم ایله تأید ایتدیکنی تبیین ایله مشدر .

لورد ٲله ٲبورغ حکمنده دهاصر یحدر: «اگر حقوق دولک امتیازه مساعد اولدیغنی کورر ایسه ک مدعی به بوندن استفاده نی بخش ایده جکیز و بو امتیازی تحدیددن زیاده توسیع اتمک وظیفه مزدر . فقط بو یولده بر امتیاز موجود اولمادیغنی ومدعینک سائر تاجرلر کبی توقیف ایدیله بیله جکی راینده یز .»

عثمانی ایمپراطورلغنده، قاپیتولاسیونلرک جاری اولدیغنی دورلرده، اجنبی قونسولسرینک محاکم محلیه ده محاکمه ایدیلوب ایدیله میه جکی مختلف فیه ایدی وفعلاً محاکمه اولنه میورلر ایدی . قاپیتولاسیونلرک الفاسندن صوکر ا حقوق دول قواعدینه توفیقاً المانیا واوستریا ایله عقد اولنان قونسولسلق مقاوله لرنده دخی قونسولسریعلی العاده جرائمده محاکم محلیه نک قضاسندن مستثنا طوتولما مشدر .

مهم اولان مسئله وظائف مأموریتدن متولد جرملر ایچون برتفریق قبول ایدیلوب ایدیله جکی یعنی بوجرملرده محاکم محلیه نک قونسولسی محاکمه یه صلاحیتداو اولوب اولمادیغنی کیفیتدر . ورسای معاهده سی لوزان معاهده سیله طرفزدن طائمش اولدیغنی جهتله مذکور معاهده موجبجه المانیا واوستریا ایله عقد ایتدی کمز بومعاهدلر الیوم منفسخ بولمقله برابر همان عمومی برنجی افاده ایدن سیسته ملرینه نظراً قونسولسری وظیفه مأموریتلرندن متولد جرائمندن طولایی محلی محاکمه تابع دکلدرلر (۱) بویولده مادهلر اکثر دولتلرک مقاوله لرنده وارددر . حقوق دول الستیتوسی دخی ۱۸۹۶ وندیك اجتماعنده همان بواساسی قبول ایتمشدر . قبول ایتدیکی نظامنامه لایحه سنک بشنجی ماده سنده، الستیتو، قونسولسریک صفت رسمیه لرینه بناءً صلاحیتلری داخلنده یایدقلری افعالندن طولایی محاکم محلیه ده محاکمه اولنه مایاجقلری نی تصریح ایتمکده وایکنجی ماده ده بوندن ماعدا احوالده قونسولسریک وظیفه لرینی ایفا ایتدکلری مملکت محکمه لرینه تابع بولندقلری نی وانحاق نه کی احوالده حکومترلرینک دیپلوماسی طریقله خبردار ایدلمسی لازم کله جکنی تبیین ایتمکده در . الستیتو قونسولسری ایله قونسولس (۱) هر ایکی مقاوله نک سکننجی ماده سی : «باش شهیندرلر، شهیندر وکیللری و شهیندر مأمورلری وظیفه لرندن منبت افعال ایچون مأموراً ساکن بولندقلری مملکتک محاکمی طرفندن محاکمه اولنه مازلر .»

مأمورلرینی تفریق ایدیور و « قونسلس مأمورلرینک علیهنه اقامه ایدیله جک دعوالری محلی محکمه لک رؤیتہ رأساً صلاحیتدار بویندقلرینی » اساس اولارق وضع ایلہ یور (ماده ۱۸) مکرکه قونسلس مأمورلری صفت رسمیه لرینہ بنام حرکت ایتدکلرینی اثبات ایدملر .

حقوق دول مؤفلرینک اکثریسی ده بو، مأموریتدن منبعث افعال ایلہ عادی معاملاتک تقریقنک طرفداریدر .

فقط جزائیوندن اکثریسی کی مورس تراورس بین الدول حقوق جزائیہ سنده بوفکری قبول ایتیمور (۱) وقونسلسلق وظیفه سی ایجاباتنک بویله برمعافیتی مشروع کوستره میه جکنی ادعا ایلور . ا کا کوره قاعده قونسلسلر ایچون جزائی خصوصیاتده علی الاطلاق محلی محکمه لره متابعتدر ؛ فقط معاهده لرله بوعوموی قاعده تعدیل ایدیله بیلیر .

دیهب محکمه سی ۱۹۰۰ ده جزائیونک فکرینه مخالف صورتده یعنی حقوق دولجیلرک نقطه نظرینہ کوره مسئله یی حل ایتدی : قونسلسلر وقونسلس وکیللری ، خصوصی مقاولات اولمادقجه ، دیپلوماسی مأمورلره بخش ایدیلن امتیازلردن و خاصه خارج از مملکت وقضا امتیازندن استفاده ایدملر ، بونلر فرانسه ده سائر اجنبیلر کی پولیس وامنیت قانونلرینہ تابعدرلر وبوسبله فرانسه محکمه لرندہ محاکمه اولنورلر ، فقط قونسلسلرک اشخاص خصوصیه کی حرکت ایتدکلری احوالده بویله اولان قاعده قونسلس صفتیه حرکت ایتدکلری احوالده بویله دکلدر . قونسلسلر وقونسلس وکیللری هر نه قدر دیپلوماسی ماموری دکلر ایه ده بونلرک اجنبی بردولت رئیس طرفندن وطنداشترینک منافعی اجنبی مأمورین نزدنده مدافعه ایچون مأمور ایدملش اولملری ووطنداشلری اوزرنده ، مأموریت امرینک (اکزه کواتور) سربستی اجراسنی تأمین ایلہ دیکی ، حقیقی برحا ملک ایلہ تخلیه اولمش بولملری اعتباریله اجنبی بردولتک مأمورین عامه سندن عد ایدملری مقتضی وبنام علیه دیپلوماسی مأمورلرینک وظیفه سندن نه قدر فرقی اولورسه اولسون وظیفه لری اعتباریله قونسلسلرکده وظیفه رسمیه لرینک حدودلری داخلندہ اولان وانتظام عامه یی اخلاص ایتمین احوالده بعض شخصی معاقتلردن استفاده ایتلری لازمدر . بو ، قضادن براستنا دکل قونسلسلرک بالذات تاسیسندن منبعث و بین الملل تراکت قاعده لرینک ایجاب ایتدیردیکی اساسی ماهیتی حارر برمعافیتدر .

دیهدہ کی انکلیز قونسلسوی علیهنه برانکلیز طرفندن کنديسنک توقیفنه ممالعت ایتمه سی

اسبانجی بیان ایدرکن قدخده بولندیغندن دولای دعو اقامه ایدنش ایدی، محکمه بوصورتله دعوائی رد ایدی، دعواده قصداضرار یوقدی. قونسولوسک برائت ایتسی طبیعی ایدی. لکن کوسترین سبب حائر اهمیتدی. شبهه سزکه محکمه نك یاپدینی کبی قضادن استثنا ایله تعقیباتی غیر ممکن قیلان برمعافیت آراسنده فرق کوسترلمسی کوجدر و بوکا سبب اولارق بین الملل نزاکتی اساس اتخاذا ایتکده ضعیف دلیل واردر. کذلک انتظام عامه نی اخلاص ایتمین قیدی ده پک ابرهامکاردر. چونکه اساساً هر جرم انتظام عامه نی اخلاص ایتدیکی ایچوندرکه جزائی تعقیباته محل ویرر. بوسببیه هانکی نوع جرم لک قونسولوسری تعقیباتدن ورسته طوتاجنی یوانتظام عامه قیدیله ا کلاشیلاماقده در.

بولردن صرف نظر موريس تراورسک دیدیکی کبی فعل جرمینک، قونسولوسک مأموریتی ویا حکومتک امر و تعلیماتی ایله مناسبتدار اولوب اولمادیغنه کوره برتفریق یایمق (۱) ایستهمک پک تهلیکه لی برشیدر. چونکه بویله برتدقیق ایکی حکومت آراسنده صوغوقلنی و اخلاصی مؤدی اولاجقدر. قونسولوسرک وظیفه لرینک ایفاسنده بیله تمثیلی صفتی حائر اولاملری یعنی ملت لرینی تمثیل ایتیه یوب یالکز تجاری ومدنی منافی حمایه ایله مکلف بولملری ده یوتون بومطالعاته انضمام ایدرایسه وظیفه مأموریتدن متولد افعالدن طولای ده قونسولوسرک محلی محکمه لره عدم متابعتی توجیه ایتک مشکل کورینیر. نته کیم تورکیه ایله آمریقا آراسنده لوزانده عقدایدیلوب تصدیق ایدلمهش اولان ۶ اغستوس ۱۹۲۳ تاریخلی معاهده ده بویله برتفریق قبول اولنماشدر.

قونسولوسرک نه اولسه برصفت مأموریتی بولنسی حسیبیه همان بوتون مقاولاتده کندیلرینه صفت مأموریتلرندن منعیت جرم لری ایچون معافیت طانمقده اولدینی مسئله اولقله برابر ایوم صراحت فقدانی جهتیله محکمه لر مرک سربستی اجتهادینی استعمال ایتملری لازم کلیر. بوسربستی حقوق دول استیتوسنک مقرراتی دائره سننده استعمال اولنق ایچون ده سبب یوقدر.

بوتکله برابر مسئله یالکز مقاولات مخصوصیه تابع دهل مقاولاتده قبول ایدیله جک فورمولارلده علاقه داردر. فی الحقیقه مقاولات صفت مأموریتدن منعیت معافیتی صورت مخصوصه ده تصریح ایده بیله جکلری کبی یالکز اک زیاده مظهر مساعدت ملت معامله سنی وضع ایتکده ده بونی دیگر دولتلره قارشی بخش ایتش اولاییلرلر.

(۱) معامله نك وظیفه رسمیه به متعلق اولوب اولمادیغنی تقدیر ایتک محلی محکمه لرده راجعدر ده بانیه یرنجی جلد صتیقه ۵۲۲

موریس تراورسہ کورہ بوبادہ کی مقاولات عدلی معافیتی قونسلوسلرہ یا آژچوق واسع بر صورتہ بخش ایدر ، یا تخصیصی صورتہ ذکر ایله برابر ال زیادہ مظهر مساعدہ ملت معاملہ سنی دہ احتوا ایدر و یا حق قونسلوسلرہ یا لکز بومعاملہ دن استفادہ نی تأمین ایله اکتفا ایله . فرانسه نك مقاولہ لری صوك ایکی مقولہ یہ داخلر . بونلر دہ یا بعض عدلی معافیتلر واک زیادہ مظهر مساعدہ ملت معاملہ سی ذکر ایدلمکدہ یا خود صراحة قضائی برمعافیت ذکر ایدلمکسزین ال زیادہ نائل مساعدہ ملت معاملہ لری ایله امتیازلری افادہ اولنقدہ در پولونیا وچہ قواسلوا قیا ایله ۱۹۱۹ سنہ سندہ عقد اولنان مقاولہ لری بوایکنجی صنفنددر . امریکا اسپانیا ایتالیا واسکی روسیہ ایله مقاولہ لری برنجی صنفنددر .

یارین عقد ایدہ جکمز مقاولہ لری تمیز احکامنہ مدار اولق اوزرہ بوبادہ براز دہا تفصیلات ویرمکی لزوملی کوریورز :

برکرہ بومقاولہ لری ال زیادہ نائل مساعدہ ملت معاملہ سندن استفادہ ایدہ جک مأمورلری ثانیاً بونلرک استفادہ ایدہ جکی امتیازلری تضمن ایدرلر .

ال زیادہ مظهر مساعدہ ملت معاملہ سندن استفادہ ایدن شہندری مأمورلرینک کیملر اولدیغنی تعیین مسئلہ سندہ دہ بروجہ پیشین ایکی نقطہ مکسوب عدایدلمک لازم کلیر : ۱ ال زیادہ مظهر مساعدہ ملت معاملہ سی بر قسم قونسلوسلق مأمورلری ایچرن ذکر اولندیغندہ مذکور بولنمیان دہا یوکسک درجہ دہ کیملر بالاولیہ امتیازلردن استفادہ ایدر . ۲ قونسلوسلق مأمورلری تعبیری یا لکز و یا دیپلوماسی مأمورلرینہ مقابل استعمال اولندیغندہ تکمیل قونسلوسلق ہیئتنی احتوا ایدر . بالعکس قونسلوسلرہ مقابل استعمال اولندیغندہ انجاق مسلکدن اولمیان قونسلوسلق مأمورلرینی تضمن ایدر .

بوندن باشقہ قونسلوسلق مقاولہ لری یا لکز امتیازلردن ، معافیتلردن ، استثنالردن بحث ایتدکلری تقدیردہ سادہ جہ احکام عمومیہ نك قونسلوسلرہ تعیین ایتدیکی شرائطی تعدیل ایدرلر . امتیاز و معافیتلر ایله برابر قونسلوسلرک حقوق صلاحیت و وظیفہ لری دخی احتوا ایدن مقاولہ لری ایسہ قونسلوسلرک ہم وضعیتنی تعیین ہم صلاحیتلرینی تبیین ایله رلر . بونک نتیجہ سی شودر کہ ال زیادہ نائل مساعدہ ملت معاملہ سی یا لکز امتیاز و معافیتلر ایچون بخش ایدلمش ایسہ بوقونسلوسلرک حقوق و صلاحیتلرینہ دہ تشمیل ایدلمک لازم کلیر پیلاویہ کورہ بونک سببی شودر : امتیاز و معافیتلر شخصی بر مساعدہ درلر حالبوکہ بخش ایدیلن حقوق و صلاحیتلر محلی حاکمیتک قسماً ترکی دیمکدرلر (۱)

موريس تراورس بوفكرى قبول ايتيور و قونسولوسرك صرف وضعيته وساده جه بر معافيت بخشنه متدائر اولان بر امتيازك دخى بر صلاحيتك طائمسى كې محلى حاكميتك تركنى تضمن ايتديكى افاده ايلور. فى الحقيقه قونسولوسرك محلى محكمه لرينه تابع اولمايه جقلىرى ويا هيچ بر حالده توقيف اولنماي جقلىرى قبول ايتمك ده، بر دوات طرفدن باشقه هيچ بر حقوق و صلاحيت بخش ايدلمسه ده حاكميتك طبيعى و اعتيادى نتايجك بر قسمندن فراغت ايتمك ديتك دكيدر؟ طوغرىسى شودر كه الزايدة مظهر مساعده ملت معامله سى مذكو بولندينى معاهده ده مندرج احكام دائره سنده نتايج حاصل ايدر.

شوراسى ده ذكر اولنالايدر كه المانيا و اوستريا ايله و قيله منعقد مقاوله لر مرزده اولدينى كې (ماده ۱۲) «طرفين عاقديندن هر برينك مأمورين شهنديرسى ديكر طرف طرف اقلرنده الزايدة مظهر مساده ملتك عىنى صفت و مرتبه يى حائز بولنان مأمورين شهنديرسنك نائل اولدقلىرى عىنى امتياز و معافيتلره دخى معامله متقابله شرطيله نائل اولاجقلىردر» دينهرك امتياز و معافيتلر استقباله ناظر اوله رق تعين ايدلديكنده ويا ماضى يه شامل صورتده افاده ايدلديكنده هم ماضيه بخش ايدلمش هم استقباله بخش ايدله جك امتيازلره متناولدر. مكر كه صراحتى محتوى اولا. نتكيم ورساى معاهده سنك ۲۹۱ و ۲۹۴ نجى ولوزانه قدر ديكر صلح معاهده لرينك متناظر ماده لرنده ذكر ايديلن عبارده بويله بر صراحتى حاوى اولدينى ايچون انجق اولجه بخش ايدلمش امتيازلره متعلقدر.

بو الزايدة مظهر مساعده ملت معامله سى المانيا و ديكر مغلوبلره اولان معاهده لرده اولدينى كې بعضاً بر طرفى ده اولور. فقط اكثرثا متقابل اولق قيدنى متضمندر. بو متقابليت قيدي بر دولته كندى بخش ايتديكى امتيازلردن ديكر مملكتلرده قونسولوسرينك استفاده سنى طلبه مانعيدر؟

يعنى مثلاً اوسترياده و توركياده قونسولوسرك الزايدة نائل مساعده ملته عائد بوتون امتيازلردن عين درجه ده استفاده سيمى مقصوددر، يوقسه آوسترياده و توركياده لك واسع امتيازلردن استفاده جه مساواتى؟

شه سركه مقصد بر قونسولوسه بر مملكتده ديكر لرندن دون بر موقع و يرمه مكدر. يوقسه بر دولت ديكر دولت قونسولوسرينه بخش ايتديكى بر مساعده يى هيچ بر دولت قونسولوسنه و يرمه مك اعتباريله متقابلاً كندى قونسولوسنده بخش ايتمين اجنبى دولتى كندى اراضيسنده صرف بوسيله او مساعده دن استفاده دن محروم براقاماز. ذاتاً بين الملل

اشلا فلر دہ صراحت اولیان پرلر دہ درکہ متقابلیت اساسی موضوع بحث اولاجقدر .
ومتقابلیتدن اصل مقصد بردولتہ دیکرندن دون معاملہ ایدلمہ مسنی تأمیندن عبارتدر .
بونکله برابر مخالف فکری ادعا ایدنلر دہ واردر .

قونسوس مفار لہ لہ کی معافیت تعبیر نیک ماہینی ندر ؟

قونسوسلق مقالواتندہ قونسوسلرہ بخش ایدیلن امتیازلری افادہ ایدن عبارتدر .
متخالفدر . بونلر ایچون درت انموزج واردر . بری برندن فرقلی بر صورتدہ قونسوسلرہ
معافیت شخصیہ بخش ایدن بوتعبیراتک معناسی ندر ؟ مثال اولق اوزرہ اوستریالیہ و قتیہ
منعقد قونسوسلق مقالہ سندنہ اکثریتلہ قبول ایدیلن انموزجی عبارتینی تحلیل ایدلم :
طقوزنجی مادہ نیک اوچنجی فقرہ سندنہ دنیورکہ : « باش شہبندر خانہ لک ، شہبندر خانہ لک ،
شہبندر و کالتخانہ لری نیک و شہبندر مأموریتلری نیک رأس ادارہ لرندہ بولنان ذوات ایلہ دیگر
مأمورین مسلکدن یتشمہ و کندیلرینی نصب ایدن عاقد طرف تبعہ سندن اولدقلری تقدیردہ
معافیت ذاتیہ حائر اولاجقدر وارتنکاب ایدلرکی مملکتک قوانینی حکمنجہ برسنہ حبس
جزاسنی ویادہا آغیر مجازاتی مستلزم جرائمک غیری سندنہ نہ توقیف نہ دہ حبس اولنہ میہ جقلردہ
بوفقرہ دہ کی معافیت ذاتیہ برسنہ حبس ویادہا آغیر مجازاتی مستلزم جرائمدن - دیگر
بعض مقالہ لرہ کورہ جنایاتدن - غیری احوالہ یالکیز قبل الحکم توقیف اولنہ مامقمی دیمکدر .
یوقسہ بومعافیتدن مقصد قونسوسلر الخ حقلرندہ تعقیبات و محاکمہ اجرا اولنہ مامقمیدر ؟
بونی مناقشہ یہ باشلامادن فرانسه مقالواتندہ کی شکل تحریرک تولید ایتدیکی مناقشہ یہ
برنظر عطف ایدلم :

فرانسه نیک مختلف دولتلرہ مقالہ لرندہ کی انموزج دردہ ارجاع اولنہ بیلیر . ۱ فرانسر
ایتالیان مقالہ سندنہ کی عبارت : « جنرال قونسوسلر ... معافیت شخصیہ دن استفادہ
ایدہ جکلردر . بوندن ہر بملکت قانونلری نیک جنایت عد و اوصورتلہ جزالاندیردینی افعال
و حرکات مستنادر » ۲ مثلاً یونانستان ایلہ اولان مقالہ دہ کی عبارت : قونسوسلر ...
فعافیت شخصیہ دن استفادہ ایدہ جکلردر ؛ مأمور بولندقلری بملکت قانونلری نیک جنایت
عد ایتدیکی و اوصورتلہ جزالاندیردینی افعال و حرکات مستثنا اولق اوزرہ بونلر نہ توقیف
نہ حبس اولنہ مازلر . ایکی انموزج آرم سندنہ کی فرق ایکی بملکت قانوننک دہ برنجیسندنہ
تطابق استلزام ایدلمش اولمقدن عبارتدر . ۳ : روسلرہ مقالہ دہ کی « قونسوسلر نہ توقیف

نہدہ حبس خانہ بہ شوق اولنہ مازلر ایک مملکت قانونلرندن ہر برینک احکامی موجبہ
زوری یہ تودیع ایدلسی مقتضی افعال و حرکات ہوندن مستنادر . ۴ امریقا ایہ مقالہ دہ کی
« قونسلسر معافیت شخصیدن ، جنایاندن ماعدا احوالہ ، استفادہ ایلہ جکلردر ؛
شوقدرکہ بقونسلسر ... مأمور ہولندقلری مملکت تبعہ سندن ایسہلر مملکتک دیگر
وطنداشرینک تابع اولدقلری محکمہ لہ تابع اولاجقدر . » عبارہ سی .

عمومیہ قبول ایدلیکنہ کورہ بوانمودجلردہ مذکور معافیت شخصیدن مقصد
دیپلوماسی مأمورلرندہ اولدینی کی محاکمہ محلیہ بہ برعدم متابعت و بناء علیہ قضای محلیدن معافیت
دکل جنایاتدن ماعدا احوالہ صرف دردست و توقیف اولنہ مامقدن عبارتدر . شو حالہ
مدعی عمومی رامبدک بیانی وجہلہ توقیف و دردست ممنوعیتی مجرمک علیہندہ تعقیبات
اجراسنہ وانک تضمیناتہ ویا جزای نقدی بہ محکوم ایدلسنہ مانع تشکیل ایتمز . حتی اسباب
جدیدہ دن طولانی قونسلسرک حبسہ محکومیتی واقع اولور ایسہ حکومتک حبس جراسنک
اجراسنہ یکانہ مانع اولان اکزہ کوتوری استردادہ تردد ایتیمہ جکی ظن اولنہ بیلیر .

سن محکمہ سی ۳ تموز ۱۹۱۱ دہ برامریقا قونسلسرک فرانسز محاکمہ جزائیہ سی
حضورندہ طولاندیرنجقدن طولانی تعقیب ایدیلہ میہ جکنی قرارلاشدیرمش و پارس محکمہ
استینافی بونی تأیید ایلہ مشدی . فرانسه محکمہ تمیزی بوقراری ایک سبیلہ نقض ایلہ دی :
۱ محکمہ لہ برمعاهدہ نک دائرہ حکم و شمولنک تعینی موضوع بحث اولان مسائلہ عاقد
دولتہر حکومتلرنجہ اولجہ ویرمش اولان طرز تفسیری قبول ایتمک مجبوریتندہ درلر .
۲ ، ذات الطرفین تفسیردن مستبان اولدیقنہ کورہ قونسلسر مأمورلرینک معافیت
شخصیہ لرنہ عائد مادہ دن مواد جزائیہ دہ برمعافیت ملکیہ قضائیہ دکل توقیف احتیاطیدن
استثنائیت معنایی مراد اولونمق لازمدر .

بومطالعانہ عنعناتی و تطبیقاتی دہ علاوہ ایتدی کمز تقدیردہ بوفکر کرکی کی قوتلہ نمش
اولور . نتہ کم دہ پانیہ « معافیت شخصیدہ یعنی توقیف اولنہ مامق صلاحیتی معافیت قضائیہ یی
تضمن ایتمز چونکہ موضوع بحث اولان مقالہ ایکنجی معافیتی برنجیسنی تخصیصاً بیان
ایتدکن صورکرا بخش ایدیور . » دیور .

لکن موريس تراورسہ کورہ معافیت شخصیدن مقصد دردست و توقیف اولنمقدن
استثنا دکل محاکمہ محلیہ بہ متابعتدن استنادر : بو، تشریحی ہیئتلہ عائد معافیتلردہ بویلہ
اولدینی کی امریقا ایلہ فرانسه آراسندہ کی بالادہ مذکور مقالہ نک « مملکتک سائر

وطنداشترینک تابع اولدقلری محکمه‌له تابع اولاجقلردر « عباره‌سی ده یونی مستلزمدره اکر قونسولوسلر محلی محکمه‌له متابعتدن معاف طوتلامش اولسهردی فقره استثنایه‌ده بالاده کی شکله تحریر ایدلمش اولمازدی . باخصوص اجرا ایدلیه‌جک بر حکم ایچون تعقیباته توسلده نه‌فائده واردر؟ حکم ایدلیه‌جک جزانک انفاذ ایدلیه‌مه‌مسندن تولدایده‌جک سوء تأثیر تعقیباته عدم توسل حالندن چوق ده مؤثردر . اکزه کوتور استردادینک حکمک اجراسنی استلزام ایدلیه‌جکنی ظن ایتمکده خطادر .

تراورس توویس کندی تفسیرندن فرانسه طوپراقلرنده جرم ارتکاب ایدن بر اجنبی قونسولوسک محازاتسز قالمسی نتیجه‌سی حاصل اولیور ایسه‌ده بر قازنک حاصل ایتدیکی نتایجک قانونی تفسیر ایدنله انی تعدیل صلاحیتنی ویره‌میه‌جکنی باخصوص اکزه کوتورک استردادی واجنبی قونسولوسنک طرد و تبعیدی کیفیتنک افکار عامیه کافی درجه‌ده اطمینان بخش اولاجغنی‌ده بیان ایله نقطه نظرنده اصرار ایدیور .

کله‌م اوستریا مقاله‌سنه . بونده برکره « ارتکاب ایدلیکی مملکتک قوانینی حکمنجه » عباره‌سی واردر که مجرمیتی طرفینک ویا ایکی طرفدن برینک قانونلرینه کوره محل جرم قانونلرینه نظراً تعین ایتدیکی جهتله ماده بزى سائر بعض مقاولاتک بوبابده تولید ایتدیکی مناقشاتدن وارسته قیلمقده در .

معافیتک معناسنه کلنجه « نه توقیف نه حبس اولنه‌میه‌جقلردر » صراحتی قبل الحکم توقیفه مأمورلر مزجه توسل اولنه‌مایاجغنی ناطق اولمق و فقط تعقیباته و حکم لحوقنه هر حالده مانع اولماق معناسنه وافی کورینیور . ذاتاً اندن صوکرای کی فقره‌ده « ذکر اولنان رأس اداره‌لرده کی ذوات ایله مأمورین سائرذن بری علیهنده بر کونه تعقیبات جزائییه ابتدار ویا بر اتهام قراری اصدار اولننجه مظنون علیک تابع اولدینی سفارت کیفیتدن خبردار ایدلیه‌جکدر « دینیور که تعقیباته توسل اولنه‌جغنی بو فقره‌دن صراحة آکلاشیلیور . اتهام قراری جنائی خصوصاته متعلق اولوب بوبابده ذاتاً معافیت اولدیغندن بو صراحت تعقیباته دوام ایله حکم ویره‌له‌مه‌سنی دکل کیفیتدن دیگر حکومتیه و قتیله معلومات ویرلمسنی مستلزمدر و بوده حکومتنک معاملاتک سکتهدار اولماسنی تأمین ایچون لازم کان تدابیری اتخاذ ایدمبیلمسنی ایچون اولمق کرکدر .

ذاتاً آلمانیا ایله عقد ایدیلن معاهده‌نک متناظر ماده‌سنده محاکم محلییه متابعت تمامیه قبول ایدلمش کورینیور : « ... مأمورین شهپندری آنحق بشنجی ماده‌نک ایکنجی

فقہر سندہ ذکر اولنان واقعات و افعالک (جنایت و یا برسنہدن فضله حبسی مستلزم جرائم) تحقیق و تعقیب ایجاب ایتمیکی تقدیرده قبل الحکم توقیف ایدیلہ بیله جککدر . «
توقیف حکم ایچون اولاجفندن بوراده کی توقیف محاکمه صلاحیتک قبولی دیمک دکلیدر؛
نتہ کیم بونی ولی ایدن فقرده «...» تحت توقیفنه آلیئر و یا دیگر بر صورتله حتمده تعقیبات
اجرا ایدیلرسه « عبارہ سی بونی دها قوتله ندیرور . توقیف و تبعیددن صوکر ا دیگر
طرفه معلومات ویریلہ جکی ده بو فقرده ذکر اولنیور ایسه ده کیفیت اخبارک محاکمه
صلاحیتنی نزعہ مؤدی اولاجنی بالطبع قبول ایدیلہ مر .

شوالده ده پانیہ نک دیدیکی کی برقونسوس محاکم جزائیہ حضورنده تعقیبدن اول
ارتکاب ایتمیکی فعلک وظائف ماموریتک ایفاسنه متفرع اولوب اولمادیغنی و حکومتک
امر و تعلیاتی ایله یاپیلوب پایلماش بولندیغنی تدقیق ایتک لازم کلیر . اکر قونسولوس
حکومتک امر و تعلیاتی ایله حرکت ایتش ایسه بو حالده قونسولوس واسطه سیله دولتک
انتظام عامه سنی اخلاص ایدن مملکت علیهنه دیپلوماسی طریقہ توسلاتده بولمق لازم کلیر .
۱۸۴۳ ده تاریخنده تایتیده کی انکلیز قونسولوسی میسیونر پریمچاردی، فرانسز قوماندانی اوینی،
فرانسز نفوذنی اورالرده منعه متصدی اولسی اعتباریله توقیف و بعده طرد و تبعید
ایتدیردی . پریمچارد بویولده حرکتک حکومتک امرینه مستند اولدیغنی نه ادعا نه ده اثبات
ایده مدی . واقعا کیزو حکومتی انکلیزہ نک بوندن متولد حدتی تسکین ایچون کندیسنه
یکرمی بشیک فرائق تسویه ایتدی ایسه ده افکار عامه بونی بحق مفرط بر مساعده
و ضعف عد ایتدی .

بالطبع بوضورتیله حرکت دولتجه مقاولاتده تفریق اساس قبول اولنش اولسی احتمالنه
کورده در .

امریقا ایله منعقد مقاولہ نک ۲۰ نجی ماده سی یالکیز توقیف احتیاطیدن بحث ایدرک
هم معافیت شخصیه دن بحث ایتیمور، هم تبعه سندن ده قونسولوسرک محاکمه اولنه بیله جککی دها ای
کوستریور : « کندیلرینی تعین ایدن طرف تبعه سندن اولان قونسولوس مأمورلری قوانین
محلہ جه جنایت عد ایدیلن و او صورتله مجازاته تابع طوتیلان جرائم ایقاع ایتکله اتهام
ایدلکری احوال دن ماعداسنده توقیف اولنه مازلر ... »

قوانین محلہ جه اوضورتله جزالاندیریلان عبارہ سی یالکیز توصیف جرمی بی دکل محاکم
محلہ نک صلاحیتنی ده متضمندر .

هر حالده برقونسولوس علیهنده امور جزائیهده تعقیباته باشلانمادن اول - جرائم مشهوده حالی مستثنای - اکزه کو اتوری استرداد اولنق معنادر . تورکیه جمهوریتی قبول ایتدیکی قونسولوسلاره اکزه کو اتورده ویرمیور .

۴

دولت رئیساری

عنوانی نه اولور ایسه اولسون بر دولت رئیساری اجنبی طوپراقلرنده بولندیی زمان دیپلوماسی مأمورلرینک استفاده ایتدیکی امتیاز و معافیتلردن تماماً استفاده ایدر و بوسبیله محلی قوانین جزائیهسی کندیسنه تطبیق ایدیله مز . بواستثنای تشریع ایدن مطالعه رئیس دولتک ملتی و دولتی خارجهده تمثیل و تشخیص ایتسی در . اکا قارشی یاییله حق هر معامله طوغریدن طوغری به تمثیل ایتدیکی ملته عائد اولور و ملتربوبابده چوق حساس اولدقلردن بوبرشرف و حیثیت مسئلهسی تشکیل ایدر . اکثریا ملتلك قلمنه رئیسارینه قارشی کوستریلن حرمت و اعتبار ایله نفوذ ایدیلیر . بوبابده قطعی برتعامل تأسس ایتشدر . حتی ژوژر فره دریق دومارتنس بو معافیتی صرف بوتعامل ایله توجه ایدیور . بلونچلینک دیدیکی کبی بین الملل مناسبانک امنیتی و دولتلك استقلاللی حاکمیت ملکیه دستورینه تفوق ایتشدر . البته بر دولتک استقلاللی رئیسنک دیگر بر دولت محکمه لرینه تابع اولاییلمسینه مساعد دکلدیر . محکمه لرك بوبابده اجتهاد و قرارلری پاك قطعیدر . پارس استیناف محکمه سنک برقرارینی نقل ایله اکتفا ایدیه حکم : ۱۸۷۰ ده ماسه راسمنده برقادین سن محکمه سنده روسیه ایمپراطوری علیهنه کیفی بر معامله سنندن طولانی دعوا اقامه ایتشدی . دولتلك متقابل استقلاللری حقوق دول ایله مؤید بولنسنه و دیگر مملکت حکمدارینی قضای محلی به تابع طوتمق ایسته مک اجنبی حاکمیتی و بویخصوصده حقوق دولی اخلال دیمک اولاجنی بدیدار اولمسنه ، بباء محکمه نك عدم صلاحیتنه قرار ویرلدی .

دولت رئیساری ایسته رسماً سیاحت ایتسین ، ایسته ر متکراً دیگر بر مملکتده بولنسون ، اراضیسنده بولندیی دولت انک سیاحتندن معلوماتدار بولندجه اراده بر فرق یوقدر هر ایکسندهده دولت رئیساری عین امتیاز و معافیتلردن استفاده ایدر . بوا امتیاز و معافیتک سببی دولت و ملتک

تمثیلی اولدیغی جهته ارتق صفی قلامش اولان سابق دولت رئیسلییه بو معافیتلرک طائمانسی توجیه ایتک ممکن دکلدر. بقانک ایتدادن اسهل اولمسی قاعده سنه مبنی اسکی حکمدارلق امتیازلرینک اعتبارده بولندیغی مملکتلرده سابق حکمدارانہ ماژرسته عنوانیه خطاب کی بعض امتیازات تشریفیه بلکه حالاده طاینور ایسه ده محکمه لک بوکی بومسائلده معافیت قضایه امتیازندن واقع اولاجق برادعای هریرده رد ایتلری قاعده در. ۱۹۱۱ ده بویوک قومور سابق حکمداری سلطان سعیدعلی علیهنه سن محکمه جزائییه سی حضورنده سب وشم جرمندن طولانی اقامه دعوا ایدلمش ایدی. محکمه نك عدم صلاحیتی ادعا ایدلدی. حالبوکه فرانسه نك حمایه سی مناسبیه سلطان سعیدعلینک براجنبی حکمداری عدایدلمسی ده طوغرو دکلدی. محکمه ادعای رد ایتدی. ده قديم زمانلرده اسوج قرالیچه سی قیریستین ومارى ستوارت مثاللری وار. قریستین ۱۶۵۷ ده فونته نه بلوده میراخوری ودوستی مونالده چی یی اولدیرمشدی. فرانسه محکمه لرینک انی محکمه یه صلاحیتی مسلمدی. فرانسه کندیسنى مملکتدن چیقارمغی ترجیح ایتدی. ماری ستووارتک کله سنى انکاتره قرالیچه سی نه یزابهت کسیدردیکی زمان ماری استوجیا قرالیچه سی دکلدی.

شوقدرکه بردولت رئیسى بردولتک طوپراقلرندہ انک مساعدہ سی خلافتنده بولنورایسه بومعافیت امتیازندن استفاده ادعا سنده بولمسی قبول ایدیلہ مز. کذلک بردولتده عسکری برخدمت قبولی ده اودولتک حاکمیتنه متابعتی متضمن اولمق اعتباریلہ بواحوالده ده رئیس دولت معافیتدن استفاده ادعا سنده بولنه ماز.

بعض مؤلفلر اجنبی طوپراقلرده حکمدار ایله رئیس جمهورک وضعیتی بیننده بوبابده فرق کوسترمک ایستلر. بونلر اسکی فکرلردر. بلاسیزه فسکی وده پانیه نك بحق دیدیکی کی بوبابده هیچ برفرق قبول ایدیلہ مز. زمانمزک دولت نظریه لری دولت رئیسلییه انجاق برمانی تمثیل ایتسی اعتباریلہ بوامتیازاتدن استفاده یی تشریع ایتدیکندن رئیس دولتک صاحب تاج و تخت اولوب اولماسی تمامیه مساویدن.

رئیس دولتک سیاحتده کندیسیه بربر بولنان زوجه سی واولادی ومعیتنده بولنان ذواتده عین معافیتدن استفاده ایدرلر. بومعیت مأمورلری بالواسطه ملتک تمثیل صفتنه اشتراک ایتکده در. رئیس دولت انلرک مساعیسیه وظیفه تمثییه سنده موفق اولور. حتی بونلردن ناظر وایلجی کی ذواتک ذاتلری اعتباریلہ معافیت امتیازندن استفاده لری بیله تشریع اولنه ییلر.

ملوکی ادارہ لڑدہ زوجہ تشریفانده ذاتاً موقعی و عنوانی اولان بر شخصیت اولدینی جهتہ انک دہ عین معافیتہ اشتراکی عموماً قبول ایدلمشدر. جمهوری ادارہ لڑدہ دخی زوجہ زوجہ رفاقت ایتدجکہ عین معاملہ نائل اولق ایجاب ایدر. انجاق مؤلفر اراسندہ بومستلہ موضوع بحث ایدلمہ مش و امتیاز لڑک تحدیداً تطبیقی قاعدہ ایجابندن بولنش اولدیغندن سیاحتدن اول کیفیتک تثبیت ایدلمسی احتیاطہ موافقندر. مورس تراورس صفت تمثیلیہی حائز اولماملری جهتیلہ معافیتک معیتی خلقنہ و بالخاصہ خدمتیلہ شامل اولامایاجنی مطالعہ سندنہ در. انک فکرینہ کورہ رئیس دولتک بر اوشاغنتک ارتکاب ایتدیکی جرمدن طولانی محلی محکمہ لرنده محاکمہ ایدلمسی رئیس دولتک و تمثیل ایتدیکی ملتک شرفنہ هیچدہ طوقونور برشی دکلدر. سفارت غیر رسمی مأمورلری حقندہ لزومی درجہدہ ایضاحات ویرلش اولدیغندن بوبادہ انلرہ قیاساً حرکت ایدلمک لازم کلیر.

مورس تراورس افراد عائلہ حقندہ دخی عین مطالعہی سرد ایلہ برابر قانوناً قابل تطبیق اولان احکامی تطبیق ایتہمک دہا سیاسی و دہا نازک بر معاملہ اولاجقنہ بیان ایدیورکہ مدار امثال اولسی لازم کان، بومطالعہ در.

بردولت رئیس اجنبی مملکتلردہ بولندینی صرہدہ مدت ریاستک مثلاً نہایت بولسی ویا خلع ویا اسقاط ایدلمسی مناسبیلہ تمثیلی صفیاضاعہ ایتدیکی تقدیردہ مملکتدن چیقیمی ایچون مقتضی زمان مرور ایدنجہیہ قدر معافیت امتیازندن استفادہ ایتسی لازم کلیر. ایلچیلر حقندہ اولجہ ویردیکمز ایضاحات بورادہ عین صورتلہ جاریدر.

دوست و یا متفق دولت اردوسنہ منسوب اشخاص

اجنبی بردولت اردوسی ارکان و افرادندن بر مملکتندہ صادر اولان افعالک محلی محکمہ لرنده محاکمہ اولنہ مامسی اردونک او مملکتندہ اشغال حائلدہ بولنمسی صورتندہ باشقہ، اشغال صورتندہ دکل او دولت موافقیلہ بولنسی حقندہ ینہ باشقہ صورتلہ تدقیق اولنمق لازمدر. اشغال عسکری حائلدہ بولسان براردو ارکان و افرادینک جرملری شخص اعتباریلہ دکل موقع اعتباریلہ قضا صلاحیتندہ تحدیدلرہ تعلق ایدہ جکندن بوجہت آریجہ

تدقیق اولنه جقدر . بوراده انجاق برولتک موافقتیه انک طوپراقلرنده بولسان برقوة
عسکریه ارکان وافرادیکنک جرائی موضوع بحث ایدیله جکدر :

بردولت اراضیسنه انک صریح ویاضمنی موافقتیه کلش اولان دوست ویامتفق بردولت
اردوسنه ملکی قانون جزا تطبیق ایدیله مز . اردوده اجنبی طوپراقلرده منسوب اولدینی
دولت حاکمیتی نوعاً تمثیل ایتدیکندن ، دیگر بردولتک قضا و حاکمیتنه تابع اولامایاجنبی
کبی دولتنک قوه عامه سی اقسامندن اولوق اعتباریه منسوب اولدینی دولتنک آنی سر بستجه
استعمال ایله مسمی صلاحیتنه ده ممانعت ایدیله مز . ذاتاً بردولت کندی طوپراقلرینه اجنبی
دولت عسکرینک کلسنه موافقت ایتکله اودولتک انلر اوزرنده کی نفوذ و حاکمیتک کندی
اراضیسنده دخی جریاننه ضمناً موافقت ایتش عد اولنور . دها طوغریسی انضباط وانتظام
عسکری اردونک منحصر آ کندی قوانیننه متابعتی استلزام ایتدیکندن براردویی مملکتنه
قبول انک اوزرنده کندی قانونلری تطبیقندن فراغت وعدول دیمکدر .

شوقدر که بوکی احوالده قضای محلیدن معافیت اصل میناسی دولتنک ضمناً او معافیتی
بخش ایتش اولدینی کیفیتندن اخذ ایتکده اولدیقندن دولتنک اجنبی اردوسی اقسامی
مملکتنه قبول ایتش اولسی معافیتندن استفاده نک شرط طبیعی واصلیسیدر . بوسیله
براجنبی دولت اراضیسنده بروطفه رسمیه ایله اولمایارق خصوصی مقصدلرله بولنان عسکرلرک
معافیت قضایه دن استفاده سی ایچون هیچ بر سبب یوقدر . کذلک دولتنک موافقتی ایله کان
اردو ارکانی حقنده دولت حاکمیت قضایه سی صراحة محفوظ بولندیرمش ایسه ، صراحت
مقابله سنده دلالتله اعتبار ایدیله میه جکی جهتله ، دولتنک حقوقی بالطبع راجح قالیر . لکن
بونک مثالی یوقدر .

عجبا افرادک بالکزر انضباطه ووظیفه متعلق جرملری می مستثنادر یوقسه اردویه تعلق
ایتمین حقوق عمومیه جرملری ده می بواسطتا ساحه سنه داخلدر ؟ بعض مؤلفر بوصورتله
برمملکتده بولنان اجنبی اردوسنه منسوب افرادک ارتکاب ایده جکری حقوق عمومیه
جرملرنده محلی حاکمیتک صلاحیت قضایه سی محفوظ بولندیریورلر ایسه ده بز بو رأیده
اصابت کورمیورز . اردو برمملکتده بروطفه رسمیه ایله بولنیور ایسه هرشیدن اول
اردونک انضباط وانتظامی اندیشه سی حاکمدر . اردو افرادندن برینک اردونک منسوب
اولدینی دولت قوانینندن غیریسنه تابع طوتیلایلمسی بوانضباط وانتظام اساسنه مخالف
اولور . کذلک اردونک منسوب اولدینی دولت حاکمیتنه ده منافی دوشر .

۲

موقع اعتباریہ جزا صلاحیتندہ تحدیدلر

وہ بحثندہ خصوصات آتیہ تدقیق اولنق لازم کلیر :

- ۱ — جرمنک اجنبی بردولت سفارتخانہ ویا قونسلسخانہ سندہ ایقاع ایدلمش اولماسی .
- ۲ — جرمنک لیمانلر دہ کی بردولت سفینہ سندہ ،
- ۳ — بردولت اراضیسندن کچن اجنبی سفینہ ہوائیہ سندہ ،
- ۴ — اشغال اردوسی طرفندن اشغال ایدیلن اراضیدہ ارتکاب ایدلمش بولنسی .

۱

اجنبی بردولت سفارتخانہ سندہ کی جرائم

سفارتخانہلر ہریردہ عموماً قبول ایدیلن فکرہ نظراً مصونیت امتیازی حائزدرلر . بین الملل مناسباتک انتظامی بومصونیت امتیازینہ رعایتہ منوطدر . بوسبیلہ سفارتخانہ داخلندہ برجرم ارتکاب ایدلسہ ویا خارجدن بر مجرم اورایہ التجا ایتسہ بیلہ سفارتخانہیہ محلی حکومتک مأمورین ضابطہ وعدلیہسی داخل اولامازلر . مصونیت مسئلہسی ایلردہ تدقیق ایدیلہجکدر .

ایلچیلرک وظیفہلرینی لایقیہ واستقلال ایلہ ایفا ایدہ بیلملرینک شرطی اولان بوامتیاز ضرورہ واستثناء تجویز ایدلمش اولوب سفارتخانہ داخلندہ ارتکاب ایدلمش جرملرک محلی محکمہلرندنہ استثناسی ایچون برکونہ ضرورت اولمادیغندن وضرورہ تجویز ایدیلن شیلرک ضرورت مقدارنجه تقدیری و علی خلاف القیاس ثابت اولان خصوصاتک سائرہ مقیس علیہ اولامامسی دہ قواعد کلیہدن بولندیغندن سفارتخانہ داخلندہ ارتکاب ایدلمش برجرمنک محاکمہسی بالطبع محلی محاکمہ راجع اولق لازم کلیر . سفارتخانہنک خارجاز مملکت اولدینی ادعا اولنہرق سفارتخانہدہ ارتکاب ایدیلن جرملرک سفارتخانہنک منسوب اولدینی دولت

قضاسنه متابعتی تشریع اولنه ماز . خارج از مملکت امتیازینک طوغرو اولمدیغنه دائر
لزومی قدر سرد افکار ایتش اولدیغمزدن بوراده تکرار اوبخثه عودتی بیازوم عد ایدرز .
بو سببله تورکیه ده بولنان هر اجنبی سفارتخانه تورکیه اراضیسندنر و بونلرده ایقاع اولنان
هر جرم تورکیه طوپراغنده ایقاع ایدلمش اولقی اعتبارله قضای محلی به تابعدر .
اگر مجرم سفارتخانه مأمورلرندن ایسه محلی قضادن معافیت واردر ، فقط جرمک
سفارتخانه داخلنده ارتکاب ایدلمش اولماسندن طولانی دکل ؛ مجرمک دیپلوماسی مأموری
بولماسندن و دیپلوماسی امتیازات و معافیتک قضای محلیدن معافیتی مستلزم اولمسندن
طولانی بو معافیت قبول ایدلمشدر . هاور محکمه سنک ۱۵ تشرین ثانی ۱۹۱۵ تاریخلی بر
قرارنده دنیلیدیکی کی « پک بدیداردرکه بو کون بو منافع شائی دکل تمامیله شخصی
بر ماهیتی حائردرلر . »

شو حالده شخصی معافیتی حائر اولمایان کیسه لر طرفندن سفارتخانه داخلنده ارتکاب
ایدیلن جرملر ، نوع و ماهیتلری نه اولورسه اولسون ، و ایستهر سفارتخانه نک منسوب
اولدیغی دولت تبعه سی طرفندن ایستهر دیگر بر دولت تبعه سی طرفندن ارتکاب ایدلمش
بولسون دولتک سائر اراضیسی اوزرنده ارتکاب ایدلمش کی تعقیبات و محاکمه تابعدر .
بو پابده نظریات ده تطبیقات ده حقوق دولده پک قطعیدر .
۱۸۵۶ ده انکلتزه نک پهرو نزدنده کی مصلحتکذاری سولنیوان لیماده سفارتخانه
داخلنده اولدیرلمش ایدی . محلی محکمه لر مسئله به وضع ید ایتدیلر وانکلتزه ده هیچ اعتراض
ایتمه دی .

۱۹۰۳ ده انکلتزه ، فرانسه به ، باویهرانک پارس سفارتخانه سنده برسرقت ارتکاب وفرار
ایتش اولان بر المان ایله بر اسوئچره لی نی برای محاکمه اعاده ایلده دی . ۱۹۰۹ ده شیلی
محکمه لری سانتیاغوده کی المان سفارتخانه سنک احراقی جرمه وضع ید ایتدی . ینه ۱۹۰۹ ده
سن محکمه جنایتی پارسه کی امریکا سفیرینک خانه سنده ارتکاب ایدیلن سرقت جرمندن
طولانی حکومت قرارینی ویردی .

شو قدرکه سفارتخانه نک مصونیت امتیازی خود بخود تحقیقاته بولنقه بالطبع امکان
براقایاجغندن ایلچینک آنجا ق اذن و مساعده سیله درکه تعقیبات اجرا اولنه بیلیر . بونی
اکادمه اولان بحثه تدقیق ایله جکزر .

جرمك بر دولت قونسلوسخانه سنده ویا اجنبی بر دولت رئیسك اقامت ایله دیکی محله ارتکاب ایدلمش بولمسی حالنده محاکم محلیه نك صلاحیتی بالا اولویه ثابتدر .

جرم بر اجنبی دولتك قسماً ویا تماماً النده بولنان بر پوسته اداره سنده ارتکاب ایدلدیکی تقدیرده دخی بالطبع عین قواعد جاریدر . کذلک بین الملل سرکیلرده موقیبت تأمین ایچون هر مملکت پك چوق تسهیلات قانونیه و نظامیه ده بولنغله برابر بورالرده ارتکاب ایدیلن جرائمك قضای محلیدن معافیتی اولاماز .

۲

اجنبی سفینه داخلنده ارتکاب ایدیلن جرائم

اجنبی سفینه داخلنده ویا بالذات اجنبی سفینه طرفندن ارتکاب ایدیلن جرم لری سفائنك بر دولت قره صولرنده ویا لیمانلرنده اولماسنه کوره تدقیق ایده جکمز . چونکه جزا صلاحیتنده تحدیدلر آنجاق بو تقدیرده موضوع بحث اولابیلر . سفینه لرك اچیق دکزلرده بولندیغی زمان بولنرك ایچنده ارتکاب ایدیلن جرم لر سفینه نك تابع اولدیغی دولت محکمه لرینه راجع اولدیغندن بوراده بالطبع بر تحدید صلاحیت یوقدر و بو سببله بو قیلل جرائم ساحة تدقیقمزدن طبیعتیه خارجدر .

سفینه نك ماهیتی اعتباریه ده یعنی بر حرب ویا تجارت کمیسی اولسنه کورمه بر تفریق یایمق لازمدر . اولاً حرب سفینه سی داخلنده ویا حرب سفینه سی طرفندن ایقاع ایدیلن جرائمی تدقیق ایده لم :

قاعده حرب کیملری ایچنده ویا کیملر طرفندن ایقاع ایدیلن جرم لرك محاکمه سی حرب کیملرینك منسوب بولندقلری دولت محکمه لرینه راجعدر . مجرم، عسکر ویا سیویل اولسون کمینك منسوب اولدیغی دولت ویا لیمان صاحبی دولت تبعه سندن بولنسون تامامیه مساویدر . بو صلاحیت مطلقمیدر ؟ ۱۹۰۷ ده بو مسئله بوردو محکمه سی اوکنده موضوع بحث اولدی . محکمه صلاحیتك مطلق اولدیغنی تأیید ایتدی . فرانسه محکمه تمیزی ایسه ده اول بونك مطلق اولمادیغنی رأینده بولنش ایدی . فرانسه محکمه تمیزینك قرارینه اساس اولان طلبنامه یه کوره اکر لیمانده بر سفینه حریبه داخلنده ارتکاب ایدیلن جرم لیمانك

اسایشی اخلاص ایتش ایسه ، محلی مأمورلرک مدافعه سی طلب ایدلمش ایسه ، فعل هیچ بر ملتک جزاسز برافسی ممکن اولمایاجق قدر آغیر بر حقوق عمومیه جنایتی ایسه بواحوالده قیود احترازیه واردر . غارو بوقیود احترازیه بی بحق تنقید ایله مشدر . قاعده عدم صلاحیتک مطلق اولماسیدر . بو سببله حرب کیسی داخلمده جرم ارتکاب ایدلدیکنده ویا اورایه بر مجرم التجا ایدلدیکنده ، محلی مأمورین ضابطه وعدلیه سی کیده هیچ بر صورتله تحریات ویا تحقیقاته توسل ایله یه مز لر .

حرب کیلری منسوب بولندقلری دولت قوه عامه سنک اقسامنی تشکیل ایتدکلرندن البته هیچ بر اجنبی نفوذ و مقام ، عائد اولدقلری دولت حاکمیتنه خلل ایراث ایتهدن ، انلرک انضباطنه مداخله ایلیه مز ، انلرک دروننده واقع اولان افعالی مراقبه و تأدیپ ایده مز .

بعض مؤلفلره کوره بو امتیاز کیلرک عسکری صفتنک دکل صفت عامه لرینک نتیجه سیدر و بر درجه یه قدر سفینه حربیه قومانداتی اجنبی بر دولت زردینه ترخیص ایدیلن بر ایلچیه و ارکان حربیه سیله امری التنده بولنان افرادی سفارت مأمورین رسمیه و غیر رسمیه سنه و سفینه حربیه بی ده سفارتخانه یه تشبیه ایتک ممکندر . قالوونک بو مطالعه سنی یالکز بر تمثیل اولارق قبول ایتک ممکندر . چونکه کیلرک یالکز صفت عامه لرندن طولانی امتیازلرینی تشریع ممکن اولمادینی کبی حرب سفینه سی قوماندان و ضابطلرینک بر صفت تمثیل ایله متحلی اولملری مطلقا لازم دکلدر و سفارتخانه داخلمده کی جرم لردن طولانی محاکمه صلاحیتی اصل محلی محکمه لره راجعدر .

کذلک بو کیلرک اکثرا بیان ایدلدیکی وجهله منسوب بولندقلری دولتک ایرلمش بر پارچه سی ، بر قطعه متحرکه سی اولدیغنی و بناء علیه خارج از مملکت عدایدلمسی لازم کله جکنی بیان ده ایضاحی متضمن اوله بیله تشریعی محتوی اولماق و خارج از مملکت نظریه سی ذاتا تنقید ایدلمش بولنق اعتبار یله معتبر دکلدر . ده پانیه نک دیدیکی کبی ساده جه دولترک سیاسی شخصیتلری نقطه نظرندن یکدیگرینه حرمت متقابللری بر دولته دیکرینک حاکمیتنک بر حرب سفینه سی داخلمده کندیسنی تمثیل ایدن قدرت عسکریه مداخله ایتمه کی تحمیل ایله دیکنی قبول ایتک موافق اولور . خارج از مملکت اولمادینی جهته دکلدرکه حرب کیسی دروننده ارتکاب ایدیلن جرم فاعلی سیویل اولوب ده قوماندان طرفندن مأمورین محلیه یه تسلیم اولندیغنده محاکمه سی اجرا اولنور .

بونکہ برابر محلی محکمہ لک حرب کیلرینہ قارشى صلاحیتسز لکنى هر شیدن اول بو کیلرک بر دولت لیمانلرینہ انک موافقتیلہ کلش اولملری شرطنه تابع طوتمق لازم دکلیدر؟ انجاق بوتقدیرده دکلیدرکه حاکمیت ملکیه کندی صلاحیتنى اجنبى حرب سفینه سفته تطبیق ایتمکدن ضمناً فارغ اولمش عد اولنه بیلیر؟ نظری اوله رق بویله دره بوسبیلہ بر لیمانه قبل الاخبار خود بخود کلن بر حرب کیسی حقندہ بومعافیتی طانیغه حوقاً مجبوریت یوقدره بوکا مقابل بر حرب کیسنگ لیانده بولندیغی صروده غیر دوستانه وحتى دشمنانه وضعیت آلمسی معافیتی اساسنی اخلاص ایلیه مز .

حرب کیسنگ بر دولت لیمانلرینده ویا کورفرز ویا قره صولرینده بولماسنگده هیچ برفرقی یوقدر . لکن لیمانلرده بوکیلرک لیمان ضابطه سی وعمومیتله ضابطه بحریه وصحت عمومیه قوانیننه ممکن مرتبه امتثال ایتسی لازمدر . بونکہ برابر بوقانونلرکده طوغریدن ضوغرییه بر مؤیدلری بوقدر . یاپیلاجق شی دیپلوماسی طریقله شکایت وکینگ لیمانی ترک ایتسی تأمین در . حقوق دول انستیتوسنگ ۱۸۹۸ لاهی اجتماعنده قبول ایتدیکی فکرده بودر : « لیمانلره قبول ایدیلن اجنبى حرب سفینهلری قوانین ونظامات محلیه وبالحاصه سیرسفاننه صورت توقفه ، ضابطه صحیه متعلق اولانلره امتثال ایتمکه مکلفدرلر . آغیر ومستمر امتثالسز لک حالنده نیم رسمی ونازکانه بر صورتده واقع اولان بر اخبار دخی نتیجه سز قالدیغی تقدیرده قوماندان لیمانی ترک ایتمکه دعوت اولنه بیلہ جکدر . حرب کیسنگ لیانده بولنسی دولتک امنیتی ایچون برتهلکه سبی اولدیغنه مأمورین محلیه نك قانع اولدقلری احوالدهده قوماندان لیمانی ترکہ دعوت اولنه جقدر . فقط فوق العاده عاجل احوال اولمادجقه بوتدایره مملکت حکومت مرکزیه سنگ امری اولمادن توسل ایدلمه ملیدر . ۱۹۱۳ تاریخلی برفرانسر ده قره سی بواساسدن ملهم اولارق بر لیمان ویا قره صولرینده توقفایدن اجنبى بر حرب کیسنگ تکالیفه متعلق قانونلره ضابطه صحیه قوانین ونظاماتنه متابعت ایتسی لازم کله جکنى وملی سفاننگ تابع بولندقلری بالجله لیمان نظاماتنه تابع اولاجغی تصریح ایله مشدر . ایکی سنه اول بزده نشر ایدیلن تعلیماتنامهده بوبابده بمائل بعض احکامی محتویدر . فقط جرم حرب کیسی مرتباتی طرفندن قره ده ارتکاب ایدلمش ایسه ؟ بو حالده بر تفریق قبولی ضروریدر . اگر مراتب بروظیفه عسکریه نك ایفاسی ایچون حکومتک مساعده سیله قره یه چیقمش اولدقلری صروده ارتکاب جرم ایتشلر ایسه مسئله نك صورت حلی باشقه ، بویله اولمایان احوالده ینه باشقه اولمق لازم کلیر .

اگر مرتباً بدن بری طرفدن قره ده ارتکاب ایدیلن جرم عسکری بر ماهیتی
حائز دکلسه و مجرم قره ده بر وظیفه رسمیه نک ایفاسی مقصدیه چیقمامش ایسه محاکم
محلیه نک صلاحیتی داخلنده بولنه جغنی ادعا ایدنلر واردلر . بوفکر فرانسه محکمه تمیزینک
۱۸۶۸ ده برانکلیر قوروه تنک (پهل) فرانسه صولرنده بولندینی صره ده مرتبائی طرفندن
بروظیفه عسکریه ائناسنده اولما یارق قره ده ارتکاب ایدیلن عسکری ماهیتی غیر حائز بر جرم
مناسبتیه محاکم محلیه نک صلاحیتدار اولدیغنه دائر ویردیکی برقرار ایله ده مؤیددر .

بالعکس سایغون محکمه عالییه سی بوخصوصه دخی محلی محکمه لره عدم صلاحیتی
رأینده بولنشددر . برچوق مؤلفلر دخی قاعده اولما مقوله برابر استحساناً بوجهتی ترویج
ایتمکده درلر . بوکا مقابل سفینه حربیه ده ارتکاب ایدیلن جرم لره فاعل لری ده قوماندان
طرفندن محلی مأمور لره تسلیم اولنور . برملکتده بولنان اردونک افرادندن بری طرفندن
ازتکاب ایدیلن حقوق عمومیه جرم لری نک ده اردونک منسوب اولدینی دولت دیوان حر لری نه
تودیعی رأیی قبول اولنجه انکله متناظر اولمق اوزره بوراده دخی بوفکری قبول ایتمک
راجح کورینیر .

سایغون محکمه عالییه سنک ویردیکی قرار شومطالعه یه استناد ایتمکده در: ۱۹۰۸ تاریخلی
برده قره ایله تأیید ایدیلن حقوق دول قاعده سی موجبجه صلاح آلتنده بولنان عساکر
ایله دولت سفائی دروننده خدمته بولنان مرتبات بحریه کندی وطنلرنده ایش کی
عد اولنورلر و بیطرف و یا دوست بردولتک طریراغی اوزرنده ارتکاب ایتدکری بالجمله
جرملرده ده منسوب اولدق لری دولت محکمه لری نه تابع اولورلر . محکمه نک فکری نه کوره
فرانسه نک بری و بحری عسکر لری ایچون قبول ایدیلن بو ملی محاکمه عائدیت قاعده سی
متقلاً بامدی ملتر اردولری نه ده تطبیق اولنور . بومطالعاده کی خارج از مملکتک اساسی
بالطبع تنقیده محتملدر . کندی مملکتلرنجه تجزیه صلاحیتی ده محلی محکمه لره صلاحیت
جزائییه سنی بالطبع سلب ایلیه مز . مورس ترادرس بو مطالعانه استناد ایدرک محلی
محکمه لره صلاحیتنه رحمان ویرور . بز برنجی رأیه طرفه ارز .

ارتکاب ایدیلن جرم تمامیه عسکری ماهیتی حائز ایسه یعنی مرتبائی یکدیگری نه و یا
منسوب اولدق لری دولته ربط ایدن قوانینه برخالف واقع ایسه یو بایدده محلی قوانین
و محاکم بالطبع صلاحیتدار دکلدرلر . چونکه محلی قوانین جزائییه انجاق مملکت اوردوسنه عائد
انضباطی حرائم حقنده مجازاتی محتویدرلر . شو حالده مثلاً طوپراغمزده آمرینک امرینه امثال

ایتمین اجنبی برعسکر ویا طائفہی بزناصل جزالاندرہ بیلیر؟ مرتبات طرفندن ارتکاب ایدیلن غیرعسکری جرائمہ عائد بعض وقایعی نقل ایدلم :

۱۹۰۴ ده امریقانک شیقاغو قرووازورینه منسوب درت ضابط وندیکده قرهیه جیقدیلر وایتالیانلره قارشی تعدیایده وشم و تحقیرده وایتالیا پولیسلرینه قارشی مخالفت و تعدیده بولندیلر . وندیک محکمہسی بونلری حبس جزاسنه محکوم ایتدی . فقط ایتالیا قرالی محکوملری عفو ایتدی . امریقا بونلری دیوان حربی حضورینه سوق ایتدی .

۱۸۶۳ ده انگلیز قوروت کیسندن اوچ ضابط بره زیلیاده قرهده ایکن برمفرزه یی تحقیر و برقره غوله تجاوزده بولندیلر . بونلر توقیف وبعده سرخوشلق حالده بوصورتله حرکت ایتیش اولدقلرندن طولانی تخلیه اولندیلر . انگلیزلر بوخیرخواهانه حرکتہ رغماً شدتلی پروتستوده بولندیلر . بلجیقا قرالی له نوبولدک تحکیمه مراجعت اولندی . قرار تحکیمی بره زیلیا مأمورلرینک هیچ برتحریکده بولنمادقلری وقوانین محلیه نك بولنده تطبیق ایدلدیکی مطالعہ سنه بناء بره زیلیایه حق ویردی .

۱۸۹۲ ده ناپولیده برفرانسز فیلوسنک بولندیغی صرہده ایکی بحریه طلبہسی براوتلده قاوغا ایتدیلر وقلنجله اوروشدیلر بری اولدی . پولیس قاتلی و شاهدلری توقیف ایتدی . قرال مجرمک تسلیمندن امتناع ایتدی . فقط مجرمی ده عفو ایله دی .

حقوق دول انستیتوسی ۱۸۹۸ لاهی اجتماعنده قبول ایتدیکی نظامنامہ نك اون سکنزنجی ماده سنده مرتباتک قرهده مجتمعاً ویا منفرداً برخدمت ایفاسی مقصدیله بولنمادقلری حالده ارتکاب ایتدیلری مملکت قانونلرینی محل جرائمندن طولانی مأمورین محلیه طرفندن توقیف و محاکم محلیه یه تودیع اولنه بیلہ جکلرینی قبول ایله برابر شو فقره یی ده علاوه ایلور : « توقیف خبری سفینه حریه قومانداننه ایصال اولتق لازمدر . قوماندان مجرملرک کندیسنه تسلیم ایدملرینی طلب ایدہ بیلر » بوندن اولکی اجتماعده انستیتو بوصوک فقره نك ایکنجی جمله سی یرینه « مجرملرک کندیسنه تسلیم ایدملرینی طلب ایدہ مز ویا لکزر حقلرنده تام عدالت احکامنک اجرا ایدلمسی طلب ایلیه بیلر » عبارہ سی قبول ایدلمشدی . موریس تراورسه کوره اصل تعامل بین الملله بوموافق ایدی . حالبوکه بالاده کی عبارہ وجدان حقوقی بین الملله ده ما ملایم کوریندیکی جهتله قبول ایدلمشدر .

اگر مرتبات مجتمعاً ویا منفرداً فقط رسمی بروظیفه سنک ایفاسی مقصدیله ومحلی حکومتک

هیچ اولمازسه خدمتی بر موافقیته قره ده بولنیورلرایسه بوتقدیرده بونلر محلی قانونلرییه
و محکمه لرییه تابع دکندرلر . انجاق پک عاجل احوال دن ماعدا سنده توقیف دخی اولنه مازلر .
بونک سببی شودر که بر کره حکومت بونلرک وظیفه ایفاسی ایچون قره یه چیقملرییه
مساعده ایتمه که تعاملآ جاری اصوله توفیقاً بونلر اوزرنده حق قضاسنی استعمالدن فراغت
ایتش دیمکدر . بوندن ماعدا بر خدمت رسمیه ایفاسی مقصدیه قره یه چیقان مراتبات بر
قوماندا آلتنده اجنبی دولتنک قوه عامه سنی تمثیل ایدر و بناء علیه طوغریدن طوغرییه
یالذات سفائن حربیه کبی قضای محلیدن مستثنا قالیرلر .

مراتباتک بروظیفه رسمیه ایله چیقوب چیقما دقلری مافوقک امرییه مستند اولوب
اولما سته کوره تعین ایدر .
مقاولاتده بواساسلرک تعدیلی بالطبع جائزدر . مونته ویده او مقاوله می نته کیم بوقواعدی
تعدیل ایدن اساسلر قبول ایتشدر .

محمد جمیل

حقوق دول مدرسی

